

Llistat de «Xerrades sobre tradició clàssica» que s'ofereixen

1. «Per què llegim en silenci?»

Avui dia la lectura s'ha convertit en un acte solitari, íntim i, sobretot, silenciós. Als inicis de la paraula escrita, però, la norma habitual fou llegir en veu alta. El canvi de tendència no es produí fins al segle IX dC, amb la generalització dels signes de puntuació. Aquesta xerrada intenta parlar sobre la transformació de l'acte de llegir i dels suports que ha tingut l'escriptura al llarg del temps.

Durada de l'activitat: 1 h i 15 min

Públic destinatari: tots els públics

2. «La vida secreta de les paraules: el fascinant món de les etimologies»

Les paraules amaguen històries fantàstiques. *Salari* ve de *sal*, un producte molt preuat entre els antics soldats romans que els permetia conservar millor els aliments. *Múscul* deriva del llatí *mus*, *muris* (rata), ja que recorda la forma d'un ratolí quan s'esmuny per sota d'un llençol. I *oportú* antigament era el vent favorable que ajudava a arribar a bon port. Tot això i més ho sabem gràcies a l'etimologia, la ciència que estudia l'origen de les paraules.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: tots els públics

3. «Les arrels paganes de les festes de Nadal»

Els cristianisme es va apropiari de moltes festes paganes quan al segle IV dC es convertí en la religió oficial de l'Imperi romà. A l'antiga Roma el 25 de desembre se celebrava una festivitat solar dedicada al déu Mitra. El cant de la Sibila és una altra tradició relacionada amb el món clàssic. D'altra banda, la iconografia nadalenca és molt qüestionada: no se sap realment si els Reis Mags eren tres, si Jesús va néixer en un estable o si va passar de veres l'episodi dels Sants Innocents.

Durada: 1 h

Públic destinatari: a partir de 15 anys

4. «L'origen dels noms i cognoms catalans»

Tot i els antecedents romans, a Catalunya l'ús dels cognoms es començà a generalitzar a partir del segle IX amb el feudalisme. El ventall d'afegitons al nom propi fou infinit, des d'oficis fins a malnoms. Al el segle XIX la Llei espanyola de registre civil imposà el doble cognom. La xerrada intenta fer un recorregut per la història dels nostres noms i cognoms i explicar-ne les etimologies.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: tots els públics

5. «Mitologia i astronomia: les històries que amaguen les estrelles»

El firmament està ple de figures llegendàries, entre aquestes les del Zodíac. Són les estrelles que en temps remots començaren a catalogar sumeris, grecs i àrabs, d'acord amb el seu imaginari mitològic.

Durada: 1 h

Públic destinatari: tots els públics

6. «La meravellosa història de les llengües del món»

Actualment es calcula que es parlen al món unes sis mil llengües, en dos-cents cinquanta estats diferents. Tot fa preveure que al llarg d'aquest segle en desapareixeran la meitat. El perquè de tanta diversitat lingüística és un misteri que s'intentà desxifrar a partir del segle XVIII. Fou aleshores quan sorgiren els primers estudiosos que s'atreviren a qüestionar la teoria bíblica de la torre de Babel. Havia arribat el moment de seguir el rastre, amb mètodes científics, d'una hipotètica llengua mare, de la qual derivessin totes les altres.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: tots els públics

7. «Amor i sexe al món clàssic»

Som fills de Grècia i Roma també en l'àmbit sexual i afectiu. Aquesta xerrada pretén donar una visió panoràmica de l'evolució del sexe i de l'amor des de l'antiguitat clàssica fins als nostres dies.

Durada: 1 h

Públic destinatari: tots els públics

8. «Les arrels misògines d'Occident: la història d'un estigma»

Per desgràcia la misogínia a Occident té un llarg recorregut històric, des de l'Eva bíblica fins a la Pandora grega. En el món clàssic, però, hi va haver personatges que es rebel·laren contra el patriarcat: Medea, les amazones o Helena d'Esparta. La xerrada pretén donar una visió antropològica i sociològica d'una de les grans xacres de la modernitat.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: tots els públics

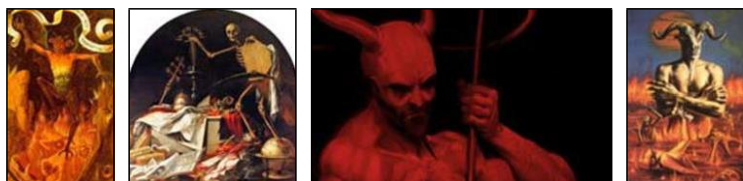

9. «Dimonis, del món clàssic a l'actualitat»

L'inframon de la cultura judeocristiana es bastí de molts elements del món clàssic. Els Camps Elisis foren identificats amb el cel i el Tàrtar amb l'infern. Al segle XVI Miquel Àngel s'atreví a pintar per primera vegada el rostre de Déu a la Capella Sixtina, inspirant-se en Zeus, el patriarca olímpic. El seu antagonista, Satanàs, també agafaria elements de Pan, déu selvàtic. La xerrada pretén analitzar el llegat clàssic en l'imaginari escatològic cristià, i posar especial èmfasi en la figura del dimoni.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: a partir de 15 anys

10. «Semper dolens: reflexions filosòfiques sobre el suïcidi»

Al món hi ha més morts per suïcidi que per accident de trànsit.

Albert Camus, autor d'*El Mite Sísif* (1942), insistí que “el vertader problema filosòfic és el suïcidi”. Avui els estudis psiquiàtrics asseguren que el 90% dels suïcidis estan relacionats amb una patologia mental. Aquesta premissa, però, es pot posar en dubte tenint en compte l'evolució de la concepció del suïcidi al llarg de la història de la humanitat. Al segle I dC el filòsof Sèneca entengué el suïcidi com un acte de llibertat molt valent, mai de desesperació, que realitza l'ésser humà per abandonar una vida no sempre digna. I en època moderna, el sociòleg francès Emile Durkheim, autor del llibre *El suïcidi* (1897) va ser un dels primers a intentar entendre en profunditat un fenomen que encara avui és un tabú.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: a partir de 16 anys

11. «Mites grecs, una llavor immortal»

La mitologia grega és ben present en el nostre vocabulari amb expressions com la “caixa de Pandora”, “sentir cants de sirena”, “caure en braços de Morfeu”, “el taló d'Aquil·les”, ... Els nostres signes del zodíac també fan al·lusió a éssers mitològics: Àries (toisó d'or que hagué d'aconseguir Jàson), Taure (toro en què es convertí Zeus per raptar Europa), Bessons (Càstor i Pò·lux) o Lleó (el lleó de Nemea que matà Hèracles).

Sens dubte, els mites grecs, juntament amb els bíblics, són els que ens resulten més familiars. Ja han perdut la seva vinculació religiosa, però continuen essent vàlids com a univers de ficció, com a argument d'obres literàries i plàstiques i com a vehicle per a expressar emocions i pensaments d'una manera més subtil.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: a partir de 13 anys

12. «Mediterrani, un mar de paraules»

El Mediterrani, el *Mare Nostrum* dels romans, ens ha regalat un munt d'etimologies: arxipèlag, maremàgnum, broma, nostàlgia, lesbianisme, sincretisme, xusma... Les seves aigües, però, també foren escenaris de molts episodis mitològics. Durant la seva odissea cap a Ítaca, Ulisses, víctima de la ira de Posidó, s'hi trobà amb monstres com les sirenes, ciclops, Escil·la i Caribdis o amb *femmes fatales* com Cal·lipso o Circe. El troià Eneas, tal com passa amb els actuals refugiats sirians, també visqué el seu propi periple marítim per arribar a les portes d'Europa (Itàlia), fugint de la guerra. La conferència pretén donar a conèixer el ric patrimoni lingüístic i cultural que amaga el nostre el “pont de mar blava” que cantava el 1993 Lluís Llach.

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: a partir de 12 anys

13. «Les arrels clàssiques del feixisme»

El feixisme no sorgí del no-res. Després de l'humiliant acord de pau de la Primera Guerra Mundial, a Itàlia Mussolini, militant del Partit Socialista, es proposà recuperar la dignitat perduda. El 1919 fundà uns grups d'agitació anomenats els *Fasci Italiani di Combattimento* (feixos italians de combat). El seu símbol foren els fasces, uns paquets cilíndrics de vares, símbol d'autoritat a l'antiga Roma. L'octubre de 1922, després de la marxa sobre Roma, el líder feixista era nomenat cap de govern pel rei Víctor Manel III. I al cap de tres anys ja instaurava una dictadura. Llavors, el ja conegut com *Il Duce* ("el cabdill") assegurà: "Roma és el nostre punt de partida: és el nostre símbol i el nostre mite".

Alemanya, l'altra gran derrotada de la Primera Guerra Mundial, seguiria l'estela d'Itàlia. El 1933 Hitler assumia el càrrec de canceller com a líder del Partit *Nationalsozialist*, embrió del nazisme. En el seu cas, la seva font d'inspiració fou Esparta. No debades, l'eugenèsia, una disciplina fèrria i l'entrega absoluta a la pàtria havien atorgat a aquesta polis l'hegemonia de l'antiga Grècia. I aquests serien precisament els mateixos pilars que adoptaria el *Führer* per a la seva nova Esparta de l'era moderna. "Quan ens preguntin pels nostres ancestres –recalcà-, hem d'assenyalar sempre els grecs".

Durada: 1 h i 15 min

Públic destinatari: a partir de 12 anys

Currículum de l'autor

Antoni Janer Torrens (Sa Pobla, 1978). Llicenciat en Filologia Clàssica (UB) i en Periodisme (UPF). És professor de Llatí i Grec a l'IES Inca (Mallorca). Com a periodista, col·labora habitualment a l'Ara Balears, a les revistes *Sàpiens*, *Clío* i *Historia y vida* i a IB3 Ràdio. També ha treballat per a altres publicacions com *Memoria*, *Presència* i *El Temps*. Des de la seva pàgina web www.antonijaner.com intenta desxifrar el món a través de les etimologies. El 2019 va publicar *Mitologia per a profans* (Edicions l'Abadia de Montserrat). I el 2015 va participar en la redacció de dos volums (el de Grècia i Roma) d'un projecte enciclopèdic molt ambiciós de SÀPIENS Publicacions: *Història de la Humanitat i la Llibertat*.

Contacte: Antoni Janer

a/e: tojaner@hotmail.com

tel: 605 450 036